

Questions of Context: Reading a Century of German Mission Theology
John G. Flett og Henning Wrogemann
Inter Varsity Press Academic 2020
233 sider

Anmeldt av Viggo Mortensen

Næppe noget begreb er mere aktuelt i nutidig missionsteologi end begrebet kontekstualisering. I det nødvendige opgør med den vestlige dominans og kolonialisme inden for kristen mission melder kontekstualiseringsbegrebet sig som en selvfølgelighed, når der skal gøres op med kolonialismens etnocentrisme og kulturimperialisme. Resultatet af den proces er, at evangeliet altid forstås i en bestemt kulturel sammenhæng; derfor kan man i grunden sige, at al teologi er kontekstuel. Det forlener teologien med et bevægeligt element; kontekstualiseringen kan således opleves som en befrielsesbevægelse.

Enhver kultur sættes fri til at være modtager af evangeliet. Modersmålet bliver afgørende, og det bliver det enkelte menneske, der modtager evangeliet, som er dommer over den vellykkede kontekstualisering. Det giver anledning til fremvæksten af lokale teologier, der tillader at man både kan møde det frigørende evangelium og bevare ens kulturelle arv og identitet. Kristendommen er med Lamin Sannehs ord ikke en religion, men en oversættelsesbevægelse, hvor der i mødet mellem kultur og evangelium hele tiden skabes nye udtryk for troen. Det er denne bestræbelse, som giver det 20. århundredes missionsteologi sin særlige karakter.

Det er derfor helt oplagt, at de to forfattere Flett og Wrogemann vælger at kalde deres introduktion til tysk missionsteologi i det 20. århundrede *Et spørgsmål om kontekst*. Forfatterne er velmeriterede missionsteologer uddannet på de bedste universiteter i Tyskland, men samtidig godt orienterede i den internationale missionsteologiske diskurs. I dag underviser Flett i Australien, mens Wrogemann er professor i Wuppertal og leder af *Institute for Intercultural Theology and Interreligious Studies*.

De er gennem deres studier blevet opmærksomme også på deres egen tyske kontekst. På grund af den historiske og sproglige udvikling er kendskabet til tysk missionsteologisk tænkning ikke særlig udbredt i den angloamerikanske verden. Derfor har de sat sig for – på engelsk – at give en guidet tur gennem den tysksprogede tænkning indenfor kristen missionsteologi. Det sker ved at præsentere – igen i oversættelse – en række kernetekster fra tysk missionsteologi fra Warneck og Troeltsch (der begge virker overraskende aktuelle) til Lienemann-Perin og Feldtkeller, der kommer med spændende bud på en kommende udvikling. Det er rigtig godt gjort.

Under passende overskrifter introduceres de relevante kildekrifter, der efterfølgende sættes ind i sammenhængen og analyseres. Det er jo noget af en turbulent historie, der på den måde oprulles. Århundredet starter med 1910 Verdensmissionskonferencens

optimistiske slagord: ”Verdens evangelisering i dette slægtled”. Imperiet er på plads, nu gælder det bare om at rulle ærmerne op og give den hele armen, så vil verden blive kristen i løbet af få årtier. Sådan tænkte de gamle missionshøvdinge, og aldrig har de taget mere fejl. Som bekendt gik det jo mildest talt modsat. Først kom verdenskrigenes rædsler, fascismens opkomst og bekæmpelse af den. I bogens bidrag og analyser lægges der ikke skjul på, at nogle af tankerne centreret om begrebet *Volkstum* banede vejen for en udnyttelse af teologien under nationalsocialismen. Interessant nok trækkes der også linjer fra denne folkemissologi til aktuel amerikansk evangelikal teologi som den findes hos for eksempel McGavran og hans teori om kirkevækst.

Efter verdenskrigene kommer det så til det endelige og verdensvide opgør med kolonialismen, Hvordan skal den vestlige verden nu forstå sin nye rolle i verden? Kristendommens tyngdepunkt forskydes mod Syd og efterlader os i Nord med dårlig samvittighed. Og dårlig samvittighed er ikke det bedste udgangspunkt for mission. Hvorledes skal kristen mission orientere sig i en i stigende grad polycentrisk og religiøs pluralistisk verden? Det er det spørgsmål, som bogen munder ud i, og Wrogemanns udkast til en interkulturel teologi med vægten lagt på dialog er et grundlæggende sympatisk forsøg på i den situation at reaktivere den kristne missionsinteresse.

I bogen dokumenteres overbevisende, at tysk missionsteologi har givet værdifulde bidrag til udviklingen af den missionsteologiske diskurs i det 20. århundrede. Samtidig trækkes der tråde til de fremherskende tanker i angloamerikansk missiologi, således at man får et godt overblik over udviklingen indenfor missionsteologien i det 20. århundrede. For os i Skandinavien kan bogen også siges at komme tilpas. For 50 år siden, da jeg begyndte at studere teologi, var vi under stærkest påvirkning fra Tyskland; men det har ændret sig over årene, således at vi nok nu er mest påvirket af angloamerikansk tænkning. Derfor kommer bogen her lige tilpas, idet den giver et afbalanceret indblik i den frugtbare tyske debat i det tyvende århundrede og ser den i relation til samtidige bevægelser i den globale missiologi. Bogen vil derfor kunne fungere fremragende som grundbog i et introduktionskursus om det 20. århundredes missionstænkning.